

vattenmyndigheten.norrboten@lansstyrelsen.se

vattenmyndigheten.vasternorrland@lansstyrelsen.se

vattenmyndigheten.vastmanland@lansstyrelsen.se

vattenmyndigheten.kalmar@lansstyrelsen.se

vattenmyndigheten.vastragotaland@lansstyrelsen.se

Sportfiskarnas synpunkter gällande samråd om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer 2021-2027.

Bakgrund

Vattenmyndigheterna har tagit fram förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027. Dessutom har förslag lämnats till miljökvalitetsnormer för vatten som påverkas av vattenkraft och som ska omprövas åren 2022–2024 enligt Nationell plan för omprövning av vattenkraft (NAP).

Inledning

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund (Sportfiskarna) är en demokratiskt uppbyggd ideell organisation och det organiserade sportfiskets företrädare i Sverige. Vår vision är ett hållbart fiske i friska vatten – för alla. Förbundet har idag över 60 anställda och organiserar över 66 000 medlemmar. Sportfiske är en av Sveriges viktigaste fritidsaktiviteter med långt över en miljon utövare som varje år lägger mer än fem miljarder kronor på sitt fiske.

Enligt Sportfiskarna är vattenförvaltningsarbetet otroligt viktigt för att läka skadade vattenmiljöer, stärka fiskbestånd och förhindra försämring av våra vatten. Sportfiskarna anser att vattenmyndigheterna i helhet har gjort ett gediget arbete för att föreslå vägen framåt i vattenförvaltningsarbetet, men vi anser också att det finns delar som behöver kommenteras och förbättras. Exempelvis är det viktigt att många av de planer och strategier som föreslås inte får leda till att praktiska åtgärder försenas. Till följd av att materialet är omfattande har Sportfiskarna valt att svara på vissa delar som vi anser berör oss.

Förslag till förvaltningsplan

I förslaget till förvaltningsplan redovisas tillståndet i yt- och grundvattenförekomster i distriktet enligt den kartläggning och analys som vattenmyndigheterna har genomfört under de senaste åren. Dessutom redovisas de betydande påverkanstryck från mänsklig verksamhet som finns och vilka miljöproblem de orsakar.

Sportfiskarna
Svartviksslingen 28
167 39 Bromma
info@sportfiskarna.se

Sportfiskarna anser att det är beklämmande att vattenmyndigheterna tvingas utgå ifrån den politiska inriktningen att alla undantag i vattenförvaltningen ska tillämpas fullt ut. Undantaget blir därmed huvudregeln, trots att EU-kommissionen tidigare kritiserat Sverige för överutnyttjande av undantagen. Kommissionen har tidigare uppmanat Sverige att vidta alla åtgärder som krävs för att minska antalet undantag så mycket som möjligt för nästa cykel så att vattendirektivets mål uppnås i tid. Sverige agerar istället motsatt och strävar efter så många undantag som möjligt.

Enligt en rapport från bland andra World Fish Migration Foundation är vandrande sötvattensfiskar under en enorm press till följd av mänskliga aktiviteter¹. Akuta åtgärder behövs för att stoppa och vända den alarmerande utvecklingen. Statistiken visar att vandrande fiskar har minskat med chockerande 93 procent i Europa på 50 år och globalt är minskningen 76 procent. Det är tragiskt att se att man i Sverige möter detta faktum genom att ha inriktningen att alla undantag som vattendirektivet medger ska nyttjas fullt ut. Den långdragna processen vi har framför oss med genomförandet av NAP:en ökar också risken för att hotade arter och fiskstammar försvinner innan viktiga vattendrag har prövats för moderna miljövillkor. Talande exempel är den hotade Gullspångslaxen och havsnejonöгат som befaras nyligen ha försvunnit från skånska vatten. Inventeringar av havsnejonöga visar på en kraftig minskning i hela landet under de senaste åren. Även flodpärlmusslan befinner sig i en mycket bekymmersam situation, som inte lyckas med sin föryngring i över hälften av de 630 populationer vi har i Sverige, och detta till följd av fysisk påverkan i våra vatten.

Sportfiskarna arbetar med konkreta vattenvårdsprojekt i hela landet och vill stötta vattenmyndigheterna i det viktiga arbetet för friska vattenmiljöer.

Havs- och vattenmyndigheten åtgärd 2: Vägledning o kalkning

Enligt åtgärden ska Havs- och vattenmyndigheten vägleda och fortbilda länsstyrelser och kommuner i deras kalkningsverksamhet och prioriteringar av densamma, med utgångspunkt i den nationella kalkningsplanen.

Enligt samrådshandlingarna framgår att:

”När försurningsbelastningen minskar kan kalkningar av vissa vattenförekomster också avslutas. Därmed kan det finnas utrymme för nykalkningar inom andra områden där det finns behov av det.”

Här är det viktigt att kalkningsverksamheten inte upphör för tidigt då sjöar och vattendrag annars kan återförsuras vilket kan medföra utslagning av fiskstammar och minskning av den biologiska

---

¹ World Fish Migration Foundation m. fl. 2020. Living Planet Index for Migratory Freshwater Fish, Technical report.

mångfalden. Det är märkligt att vissa kalkningar måste upphöra för att nykalkning ska starta. Om behov av nykalkning finns borde behovet mötas oavsett. Fortfarande riskerar en stor andel ytvattenförekomster att inte uppnå god ekologisk status. Västerhavets och Bottenhavets distrikt ligger sämst till där 1229 respektive 1191 ytvattenförekomster riskerar inte följa miljö kvalitetsnormerna för vatten till följd av försurning.

”Åtgärden syftar till att ge länsstyrelserna och kommunerna förutsättningar att genomföra kalkningsverksamheten på ett ändamålsenligt sätt och därigenom bidra till att miljö kvalitetsnormerna följs.”

Sportfiskarnas erfarenhet är att har 1:11-anslaget inte räckt till full kalkning enligt kalkplanen de senaste åren. Måluppfyllelsen har inte uppnåtts i flera län. Upprättade och beslutade kalkplaner måste följas, och det förutsätter att medel till kalkning motsvarar kalkningsbehovet, vilket inte är situationen idag. För att vattenförvaltningens mål gällande kalkning ska kunna uppnås bör kalkningsmedel enligt 1:11-anslaget öronmärkas för kalkning, och tilldelningen måste öka till den grad att MKN uppnås.

Havs- och vattenmyndigheten, åtgärd 3: Vägledning vattenkraft

Sportfiskarna menar att det finns en risk att denna åtgärd får en olycklig inriktning med för stort fokus på åtgärders påverkan på elproduktion. Nu lyder texten:

”Havs- och vattenmyndigheten ska vägleda länsstyrelserna vid en prioritering av miljöförbättrande åtgärder som minskar vattenkraftens miljöpåverkan, på ett sådant sätt att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. För att göra detta på ett effektivt sätt behöver länsstyrelserna vägledning kring vilka miljöåtgärder som ger bäst nytta för vattenmiljön och minst påverkan på energisystemet.”

En åtgärd i förvaltningsplan inom vattenförvaltningen måste ha fokus på att MKN ska uppnås. Den senare meningen föreslås därför skrivas om enligt följande förslag:

”För att göra detta på ett effektivt sätt behöver länsstyrelserna vägledning kring vilka miljöåtgärder som är möjliga för att uppnå miljö kvalitetsnormen.”

Utifrån vattenmyndigheternas förslag framstår det som att vägledningen ska ge förslag på en lägsta nivå för åtgärder i vattenkraften. Men om vattenförekomsten inte omfattas av undantag i form av mindre stränga krav, bör åtgärdens påverkan på energisystemet vara underordnad.

Havs- och vattenmyndigheten, åtgärd 4: Nationell strategi för ofinansierad vattenverksamhet

Sportfiskarna ser ett stort behov av att åtgärda flottledsskadade vatten som saknar ansvarig verksamhetsutövare. Dock ser vi en risk med att framtagande av en nationell strategi kommer innebära att åtgärder kommer skjutas på framtiden. I Sverige finns runt 11 000 dammar, varav endast ca 2 400 av dessa ingår in den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP). Ett stort

antal av dessa dammar som inte omfattas av NAP har idag ingen funktion utan är främst ett stort miljöproblem i vattendragen och en avgörande anledning till att MKN inte kan nås i många vattenförekomster. Generellt är det ett problem att dessa dammar utanför NAP inte har en egen strategi, då de egentligen borde vara lågt hängande frukter, eftersom många inte bidrar med någon samhällsnytta.

Sportfiskarna anser därför att en grundläggande förutsättning för att kunna åtgärda dessa dammar är att det finns finansiering att söka för borttagande av dammar. Är avsikten att åtgärdandet av dessa dammar främst ska ske genom tillsyn, finns risken att det blir tidsödande processer i domstol som dessutom kommer konkurrera om resurser vid domstolar och länsstyrelser som också behövs i prövningar enligt NAP. Finns möjlighet för frivillig avveckling av uttjänta dammar är det en vinstsituation för miljön, prövningssystemet och verksamhetsutövaren som får hjälp med finansiering.

Havs- och vattenmyndigheten, åtgärd 8: Egenkontroll vattenverksamhet och vattenuttag

Sportfiskarna är generellt positiva till åtgärden, men anser att det är av stor vikt att länsstyrelsernas resurser för tillsyn behöver utökas för att säkerställa att verksamheterna bedrivs på ett sätt så att miljöbalkens krav efterföljs.

Kammarkollegiet, åtgärd 1: Egenkontroll vattenkraft

Sportfiskarna instämmer i inställningen att den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften inte ska innebära att annat åtgärdsarbete, såsom att bedriva tillsyn eller ställa krav vid tillståndsprövningar mot anläggningar som inte omfattas av den nationella planen, ska nedprioriteras.

Naturvårdsverket, åtgärd 6: Styrmedel för miljövänlig dikesrensning

Sportfiskarna är positiva till förslaget som innebär att Naturvårdsverket ska utreda vilka juridiska, ekonomiska och informativa styrmedel som leder till att dikesunderhåll som utförs som rensning görs med minsta möjliga miljöpåverkan och bästa möjliga teknik, så att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. Dock är detta inte tillräckligt utan det krävs ett heltäckande omtag för att uppdatera eller avveckla markavvattningsföretag så att de lever upp till moderna miljökrav, se under den relaterade punkten 5.5 sista sidan (Delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka 2021—2027)

Den statliga utredningen "Vattenverksamhetsutredningen" syftade delvis till att se över skillnaderna i regleringen av miljöfarlig verksamhet respektive vattenverksamhet.² Här presenterades en rad bra förslag med koppling till markavvattningsföretag.

Bland annat menade utredningen att generella föreskrifter som bryter igenom tillståndets rättskraft kunde vara en lämplig väg att miljöanpassa befintliga markavvattningsföretag. Det blir då allmänt gällande försiktighetsmått vid rensning i stället för villkor i de enskilda tillstånden. Utredarna menade

---

² SOU. (2014). 2014:35. I vått och torrt - förslag till ändrade vattenrättsliga regler

att rensning av vattendrag lämpar sig för generella föreskrifter eftersom rensningsåtgärder ofta liknar varandra oavsett anläggningstyp och dessutom har en likartad påverkan på miljön. Rensningar som utförs med rätt teknik, vilket generella föreskrifter kan bidra till, gör dessutom att vattendragens självrensande effekt ökar. Detta innebär att rensningsbehovet och kostnaderna som är förenade med det på sikt kommer att minska samtidigt som vattenmiljön blir bättre. Utredningen föreslog även att rensningar som utgångspunkt ska vara anmälningspliktiga, i stället för som nu endast när fisket kan skadas. Det skulle vara en naturlig anpassning till moderna miljölagar och vattendirektivets helhetssyn på vattnet som resurs.

Skogsstyrelsen, åtgärd 1: Tillsyn inom skogsbruket, åtgärd 2: Information och kunskapsförmedling samt åtgärd 3: Åtgärder för ekologiskt funktionella kantzoner

Skogsstyrelsens tre åtgärder är välmenande, men vattenmyndigheterna sätter samtidigt fingret på ett avgörande problem. Skyddszoner mot vatten ska lämnas vid skötsel av skog enligt Skogsvårdslagstiftningen. Enligt åtgärd 3 ska uppföljning av skogsbrukets efterlevnad av målbilder för funktionella kantzoner mot sjöar och vattendrag ske genom stickprovsinventering inom ramen för Skogsstyrelsens miljöhänsynsuppföljning. Skogsstyrelsens egen uppföljning av miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder pekar på att tillräcklig hänsyn i många fall inte tas. Sportfiskarna menar att den i huvudsak frivilliga miljöhänsynen vid skogsbruk skulle behöva bli tydligare reglerad i lag för att nå måluppfyllelse.

Länsstyrelserna, åtgärd 12: Prioritering av kustnära miljöer

Enligt åtgärden ska länsstyrelserna prioritera skydd av kustnära marina miljöer för att åstadkomma ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk, så att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Länsstyrelserna ska även prioritera restaureringar av kustnära miljöer, som planeras enligt den nationella samordnade åtgärdsstrategin mot fysisk påverkan och för biologisk återställning i kustvattenmiljön, så att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Sportfiskarna delar uppfattningen att kustnära miljöer behöver skyddas och restaureras. Tyvärr går det inte idag att förutsätta att miljöbalken följs. Olovlig strandexploatering och muddringsingrepp för bryggor, båttrafik m.m. sker kontinuerligt längs våra kuster, inte minst i tätbefolkade områden. I vilken omfattning exploatering sker utan anmälan eller att tillstånd söks, är förstået höljt i dunkel. Sportfiskarnas erfarenhet är emellertid att länsstyrelserna har bristande resurser för ändamålet, och egeninitierad tillsyn av vattenverksamheter är ett område som i regel ges låg prioritet.

Sportfiskarna vill framhålla att kompensationsåtgärder enligt praxis³ kan (och bör) krävas i efterhand om det inte är möjligt att återställa, vid olovlig exploatering genom tillsyn (alternativt fiskeavgift om markåtkomst är ett problem). Ytterligare ett exempel på ett ärende som Sportfiskarna har drivit är en

³ Dom den 2015-06-26 i mål M 11172–14 i Mark- och miljööverdomstolen

torrläggning av det viktiga havsöringvattendraget Åvaån i Tyresta nationalpark, som resulterade i att Naturvårdsverket förelades av länsstyrelsen att betala en fiskeavgift motsvarande 300 000 kr⁴. En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § MB meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som meddelats med stöd av balken ska efterlevas.

Genom en mer effektiv tillsyn skulle nettoförluster av biologisk mångfald och ekosystemtjänster kunna motverkas och försämring av vattenmiljöer förhindras eller åtminstone kompenseras. Sportfiskarna menar att denna möjlighet för kompensationsåtgärder och fiskeavgift behöver lyftas i större utsträckning, och länsstyrelserna behöver i högre grad tillämpa de möjligheter som finns inom ramen för tillsynen.

3.2 Nyttan av att genomföra åtgärdsprogrammet

Effekter på havet – åtgärdernas inverkan på havsmiljön

Under denna rubrik skulle även denna studie om det samhällsekonomiska värdet av fritids- och turistfisket i Öresund platsa.⁵ Studien visar att det finns stora samhällsekonomiska värden från fritids- och turistfisket som utnyttjar tjänster och produkter i kustnära samhällen. Fritidsfiskets konsumtion i Öresund uppskattas till ca 80 miljoner danska kronor.

Samhällets ekonomiska nytta av åtgärdsprogrammet

Avsnittet behandlar bland annat olika studier som visar samhällsekonomiska värden förknippade med förbättrad konnektivitet och restaurering av fysiskt påverkade vattenmiljöer. Ytterligare en studie som vore intressant att lyfta i sammanhanget handlar om den totala omsättningen inom gotländskt sportfiske efter havsöring som motsvarar runt 40 miljoner kronor per år, exklusive en ytterligare betalningsvilja på 10 miljoner kronor.⁶

Förslag till miljö kvalitetsnormer för vatten som påverkas av vattenkraft

4.2 Beräkning av miljöåtgärders påverkan på produktion

I NAP anges vilken elproduktionsförlust i procent per huvudavrinningsområde (så kallade HARO-värden) som kan anses utgöra betydande negativ påverkan av miljöåtgärder. HARO-värdena är en vägledning för vattenmyndigheternas bedömning av om det finns skäl att peka ut vattenförekomster som KMV och tillämpa undantag.

---

⁴ Länsstyrelsen i Stockholm, föreläggande 2020-12-18, dnr 535-37544-2019

⁵ Baltic Sea 2020, mars 2018. The value to society of the fish in Öresund.

⁶ Blicharska och Rönnbäck, 2018. Fisheries research, volume 204. Recreational fishing for sea trout—Resource for whom and to what value?

Sportfiskarna menar att myndigheterna fortfarande inte har kunnat visa att ett produktionsbortfall motsvarande 1,5 TWh kan anses vara betydande negativ påverkan på elsystemet, och därmed kan utgöra grund för undantag enligt vattendirektivet. Dessutom är det orimligt att ha ett produktionsmål om 1,5 TWh i produktionsbortfall, utan att alls ta hänsyn till den effektökning som kommer ske i befintliga verk.

På Vattenfalls hemsida går det att utläsa att deras vattenkraftverk kommer att utökas med 600 MW effekt fram till 2023 utan att en enda ny damm byggs. Det motsvarar effekten i ett halvt kärnkraftverk eller runt 100 moderna vindkraftverk. På kort tid väntas det alltså ske en förhållandevis kraftig effektutbyggnad; då kan man räkna med att många kraftverk utöver Vattenfalls dessutom kommer att öka effekten. Utifrån den bakgrunden blir det grovt missvisande att betrakta 1,5 TWh som en gräns för vad som är betydande negativ påverkan på energisystemet. Den möjliga ökade effekten borde räknas in i planeringsmålet. Dessutom bedöms den beräknade produktionsförlusten vara överskattad och kan kompenseras av ökade flöden och effektivisering i befintliga verk.

Det är också svårt att förstå varför mindre vattendrag med huvudsakligen småskalig vattenkraft ska omfattas av ett riktvärde, eftersom dessa inte bidrar till balansering och reglering av elsystemet. Risken blir då att riktvärdet stoppar viktiga miljöåtgärder i vatten där miljönyttan kan bli mycket stor, medan bidraget till elsystemet är mycket blygsamt.

Sportfiskarna delar vattenmyndigheternas utgångspunkt i texten nedan:

”Om miljöåtgärder kan förväntas innebära en betydande negativ påverkan på nyttan med verksamheten, ska det också analyseras om nyttan som den aktuella verksamheten fyller kan uppnås på något annat sätt som är väsentligt bättre för miljön, till rimliga kostnader. Om det bedöms vara möjligt ska vattenförekomsten inte heller förklaras som KMV. Går till exempel en viss mängd elproduktion från vattenkraften att ersätta med något annat energislag som kan anses vara bättre för miljön, eller med effekthöjande åtgärder i annan befintlig vattenkraft? Den mängd elkraft som i så fall ska ersättas är den förlust som uppstår till följd av miljöåtgärderna för att uppnå god ekologisk status och avser alltså inte att en hel verksamhet tas bort och ersätts.”

Sportfiskarna menar dessutom att man i detta stycke kan tillägga att det pågår en teknikutveckling gällande alternativa reglerresurser, vilket också måste tas hänsyn till som möjliga alternativ att ersätta vattenkraften med till viss del.

Sportfiskarna anser att myndigheterna bör titta närmare på möjligheter att ”flytta” reglermöjligheter från ett kraftverk där åtgärder bedöms kunna ge stor miljönytta, till kraftverk där miljönyttan av åtgärder är mindre. Sannolikt skulle ett sådant förfarande vara lättare i de vattensystem där en verksamhetsutövare äger flera kraftverk, men man bör också utreda möjligheten att flytta reglermöjligheter mellan olika vattensystem.

I Ljungan och Rickleån överskrids det så kallade HARO-värdet med de förslag som finns, då nyttan med en begränsad minimitappning i vissa klass 1-anläggningar motiveras av att föreslagna åtgärder gynnar höga naturvärden. Sportfiskarna ser positivt på att vattenmyndigheterna inte ser HARO-värdena som en gräns för möjliga miljöåtgärder.

Sportfiskarna tillstyrker att sammanlagt 15 tidigare KMV i Ljungan och Hamrångeån klassas om till naturliga vatten eftersom man inte kan fastställa att de har en väsentligt förändrad fysisk karaktär på grund av påverkan från vattenkraft.

Tidsfrist för vattenförekomster med påverkan från vattenkraft som ska prövas enligt NAP

Enligt samrådsunderlaget kommer vattenförekomster med en betydande påverkan från vattenkraftsanläggningar som ska prövas efter 2027 i enlighet med NAP att få undantag för relevanta kvalitetsfaktorer med motiveringen Tidsfrist 2033, 2039 eller 2045 naturliga förutsättningar. Vattenmyndigheterna gör bedömningen att NAP och den tillhörande lagstiftningen ska ligga till grund för vilka tidsfrister som ska tillämpas för vattenkraftspåverkade vattenförekomster.

Vattenmyndigheterna argumenterar utifrån att begreppet ”naturliga förhållanden” då ges en juridisk-teknisk betydelse, för att beskriva att de administrativa åtgärder som behövs för att åstadkomma en god vattenstatus i vattenförekomsterna har initierats genom NAP. Till följd av detta kommer det att ske omprövningar som slutligen möjliggör att miljökvalitetsnormerna kan följas, enligt den tidplan som anges i NAP.

I EU-kommissionens vägledning för tillämpning av undantag från vattendirektivets krav står följande:

“The term 'natural conditions' is used both in Article 4.4 and 4.5 and refers to the conditions which dictate the rate of natural recovery. It recognises that it may take time for the conditions necessary to support good ecological status to be restored and for the plants and animals to recolonise and become established. It also recognises that due to varying natural hydrogeological conditions, groundwater bodies may take time to reach good chemical status. Climate change can also change the natural conditions over time.”⁷

Med andra ord ska undantag i form av tidsfrist utifrån termen ”naturliga förutsättningar” tillämpas när MKN inte kan uppnås i tid till följd av att det tar tid för naturen att återhämta sig efter genomförd åtgärd. Problemet är bara att det inte kan ske någon återhämtning eftersom åtgärden inte ens är genomförd, och kommer sannolikt inte bli genomförd på flera år heller. Man måste räkna med att åtgärder först kommer att vara genomförda i fält 3-5 år efter att prövningen startat eftersom en domstolsprövning tar tid, kan överklagas, dessutom brukar verksamhetsutövaren få några år på sig att genomföra åtgärden. Sportfiskarna har mycket svårt att se att EU-kommissionen har tänkt sig att

---

⁷ CIS Guidance No. 20. (2009). Guidance document on exemptions to the environmental objectives.

medlemsländer ska kunna tillämpa undantag i form av tidsfrist utifrån termen ”naturliga förutsättningar” på det här sättet. I praktiken har ju Sverige gjort upp en egen plan för när man avser ta itu med vattenkraftens miljöpåverkan, utan att beakta målåret för vattendirektivets uppfyllande.

Vattenmyndigheterna menar vidare att alternativet, att sätta tidsfrister för alla berörda vattenförekomster till 2027, skulle leda till att besluten om miljö kvalitetsnormer för vatten inte skulle vara förenliga med lagstiftningen om NAP. Sportfiskarna vill påminna om att EU-lagstiftning står över ett nationellt regeringsbeslut och att NAP:en därmed är underordnad vattendirektivet.

Mindre stränga krav

Undantag i form av mindre strängt krav innebär att det övergripande målet om god status eller god potential inte behöver uppnås. Mindre strängt krav gäller när det är omöjligt eller skulle innebära orimliga kostnader att uppnå god status eller god potential i vattenförekomsten. Men det finns ett villkor: Påverkan på vattenkvaliteten ska bero på mänsklig verksamhet som uppfyller miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som inte kan uppnås på något annat sätt som är väsentligt bättre för miljön.

Sportfiskarna delar Vattenmyndigheternas inställning om att vattenförekomster med så kallade klass 2- eller 3-anläggningar som är av obetydligt värde för reglering av elsystemet och som berörs av det här samrådet, klassas som naturliga vatten och att mindre stränga krav på grund av påverkan från vattenkraft inte tillämpas för dessa. I dagsläget visar inte underlaget att kriterierna för kraftigt modifierade vatten eller mindre stränga krav är uppfyllda. Sportfiskarna ifrågasätter dock underlaget för utpekandet av klass 1-anläggningar, då en del av dem är rena strömkraftverk och knappast kan anses ha betydelse för reglering av elsystemet, t ex kraftverken i nedre Klarälven och Älgglunds kraftverk i Rickleån.

Orimliga kostnader att uppnå god status

För att kunna bedöma om kostnader är orimliga måste kostnader och nyttor vägas mot varandra. Vägledning från EU beskriver att kostnaderna måste vara påtagligt högre än nyttorna för att anses vara orimliga. Att kunna värdera nyttorna av åtgärder är därför avgörande för att bestämma vilka åtgärder som är rimliga att genomföra. Trots det har den ekonomiska konsekvensanalysen i samrådsunderlaget endast omfattat kostnadssidan av att genomföra åtgärderna. Värden kopplade till miljönyttor beskrivs endast översiktligt. Sportfiskarna har förståelse för att underlaget för att kvantifiera miljönyttor är begränsat, men att helt bortse från miljönyttorna kan inte vara förenligt med EU:s vägledning där följande står:

“Member States need to make an effort to value or assess social and environmental benefits/costs more appropriately than in the past. Without this, it is likely that many assessments of disproportionate costs, taking place as part of the WFD implementation, will be incorrect.”⁸

---

⁸ CIS Guidance No. 20. (2009). Guidance document on exemptions to the environmental objectives.

I vägledningen finns flera hänvisningar till dokument som i sin tur kan utgöra vägledning till hur man kan värdera nyttan av miljöåtgärderna. I EU:s vägledning står vidare:

“There is a need for pragmatic approaches in order to be able to take benefits into account if this monetary information is incomplete or not fully available. Some of these benefits may be assessed by using qualitative information. In other cases, an appropriate alternative may be the application of the "precautionary principle" or it might be possible to make a qualitative assessment of the benefits and to weigh them up against the costs.”

Med andra ord kan tillämpning av försiktighetsprincipen vara ett sätt att kompensera för bristande möjligheter att bedöma nyttan av miljöåtgärder. Vattenmyndigheterna har dock inte ens tillämpat försiktighetsprincipen. Sportfiskarna anser att det är nödvändigt att någon form av metod eller annars försiktighetsprincipen tillämpas vid värdering av nyttor vid bedömning av orimliga kostnader.

Delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka 2021—2027

Syftet med denna delförvaltningsplan är att minimera negativa effekter av torka och vattenbrist på ekonomin, samhället och miljön så att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas.

5.4 Åtgärd: Mer vatten i landskapet

Åtgärden tillstyrks. Länsstyrelserna ska ta fram en ny eller uppdatera befintlig våtmarksstrategi för länet. Strategin ska identifiera var våtmarksanläggningar för olika eller kombinerade syften bör prioriteras.

Vad gäller våtmarker i övrigt menar Sportfiskarna att de är styvmoderligt behandlade i vattenförvaltningen. Den stora majoriteten våtmarker är påverkade på något sätt, t ex av utdikning eller körskador. Som det är nu så är inte våtmarker vattenförekomster, i bästa fall kan de ingå i en. Det är märkligt med tanke på alla ekosystemtjänster en intakt våtmark kan ge. Istället för att våtmarker ska skyddas eller restaureras för sin förmåga att binda och lagra kol, rena vatten, fungera som översvämningsskydd och producera biologisk mångfald, anges våtmarker i första hand som åtgärdsförslag i vattenförvaltningen för att minska näringsbelastningen. I den nya delförvaltningsplanen mot vattenbrist och torka lyfts särskilt våtmarkers betydelse för att hålla kvar vatten i landskapet, vilket förstås är bra. Men återigen blir våtmarkerna främst åtgärdsförslag och får inte samma status som vattenförekomster.

5.5 Åtgärd - Ta bort markavvattningsanläggningar som inte behövs

Sportfiskarna tillstyrker åtgärden. Sportfiskarna är drivande i flera våtmarksrestaureringar längs Östersjökusten från Blekinge till Hälsingland. Det finns ett omfattande behov av att återställa utdikade våtmarker och ofta sammanfaller behov av restaurering med markavvattningsföretag, vilket i sin tur ofta gör åtgärderna juridiskt komplicerade. Många markavvattningsföretag fyller inte längre sitt syfte och anläggningarna växer igen. En omfattande översyn av markavvattningsföretag för avveckling eller omprövning motsvarande den nationella planen för omprövning av vattenkraften skulle behövas.

För Sportfiskarna,

Sten Frohm
Generalsekreterare

Christina Lindhagen
Sakkunnig vattenmiljöfrågor